

María Luz Morales (1898-1980)

Hi ha gremis professionals que tenen més sort que d'altres en complir-se aniversaris de membres il·lustres. Els escriptors són els més privilegiats. Els intel·lectuals orgànics al servei de les administracions públiques posen quasi tota la carn propagandística a la graella mediàtica quan poden cuinar una bona commemoració de poeta o novel·lista. No reben tantes atencions institucionals, en canvi, els músics, pintors, arquitectes, científics, enginyers, advocats, economistes o empresaris.

Els periodistes també estan maltractats, per bé que hagin conreat altres gèneres. Va passar amb Sebastià Gasch, el centenari del qual, l'any passat, va ser acollit al principi amb reticències oficials. Ho tenen cru els periodistes, però encara més si són dones i si, a sobre, han publicat només en castellà. És el cas de María Luz Morales, la periodista gallega que va treballar a Barcelona i de la qual ara es compleix el centenari del seu naixement. Va ser la primera dona espanyola que va dirigir un diari, *La Vanguardia*. Ho va fer durant un període de la guerra. Va deixar un bon record en companys d'aquell temps turbulent, ja que va posar-hi coratge en emprar la seva influència per treure'ls de la presó.

Liberal i innovadora, Morales va ser també pionera i exemplar en d'altres aspectes de la professió. I no només per la seva condició de dona. Va irrompre en la crítica de cinema, molt jove encara, quan aquest gènere encara no estava acreditat. No ho estava, entre d'altres coses, perquè el cinema era considerat aleshores un espectacle menor, malgrat que ja hi despuntaven grans obres. Morales va destacar en el periodisme cinematogràfic però també en la crítica de teatre. Va treballar per a diaris de prestigi, tant de Barcelona, *La Vanguardia* i *Diario de Barcelona*, com de Madrid, *El Sol*.

María Luz Morales, de vegades amb el pseudònim «Felipe Centeno», va entrar de molt jove al periodisme, com era freqüent en aquella època. Als 25 anys ja dirigia *El Hogar y la Moda*. Va començar, doncs, en aquella especialitat periodística que, des dels temps de Dolors Monserdà, a

finals del segle XIX, era l'única que aquí exercien les dones. La feminista Carmen Karr n'havia estat una excepció. Morales va obrir nous camins pels quals després va transitar, durant la República, la primera gran generació de dones periodistes que la guerra truncà: Rosa Maria Arquimbau, Irene Polo, Mercè Rodoreda, Anna Murià...

Però María Luz Morales també és ara actualitat, en el seu centenari, a causa que en el marc de la recuperació de la llegendaria «colección Araluce», empresa per Anaya, acaba de reeditar-se la seva obra *Tradiciones iberas*, antologia de llegendes i històries fantàstiques aplegades per aquesta periodista amb el propòsit que els lectors joves donessin a aquests relats, com ella va dir, «un sentit nou i viu».

Josep Maria Casasús
La Vanguardia, 23-2-98

Dibuix de Durbán. Revista Mediterráneo, octubre de 1928.